

Sławomir Szymczak

Instytut Badań Edukacyjnych Warszawa

Nowe trendy w doradztwie zawodowym – wyzwania, etapy, metody. Ogólnopolska Konferencja Online, 6–8 października 2020 roku

W dniach 6–8 października 2020 r. odbyła się Ogólnopolska Konferencja Online pt. „Nowe trendy w doradztwie zawodowym – wyzwania, etapy, metody”, zorganizowana przez Instytut Badań Edukacyjnych (IBE) w Warszawie, wraz z partnerami tego wydarzenia: Uniwersytetem im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Stowarzyszeniem Doradców Szkolnych i Zawodowych Rzeczypospolitej Polskiej oraz pięcioma Centrami Wsparcia Rzemiosła, Kształcenia Dualnego i Zawodowego (CWRK-DiZ) z Kalisza, Konina, Leszna, Piły i Poznania. Konferencja była poświęcona nowym trendom w doradztwie zawodowym (poradnictwie zawodowym), głównie w odniesieniu do problematyki szkolnego doradztwa zawodowego oraz poradnictwa realizowanego przez instytucje doradzające na rynku pracy. Trzydniowe obrady toczyły się na platformie ClickMeeting, a każdy dzień konferencji zogniskowany był, kolejno, wokół następujących zagadnień: **wyzwania** stojące przed doradcami zawodowymi; doradztwo zawodowe realizowane na poszczególnych **etapach edukacji** oraz **metody pracy** wykorzystywane w doradztwie. Współczesna problematyka doradztwa zawodowego prezentowana była także z uwzględnieniem wymogów Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji (ZSK).

Pierwszy dzień konferencji rozpoczęło wystąpienie dr. Marcina Żółtaka (Wyższa Szkoła Bankowa w Poznaniu) zatytułowane *Pewny zawód, w czasach niepewności*. Bazując na koncepcji VUCA (Volatility – zmienność, Uncertainty – niepewność, Complexity – złożoność, Ambiguity – niejednoznaczność), prelegent wprowadził uczestników w problematykę kształtowania się współczesnego rynku pracy i wzrostu wymagań odnośnie do kompetencji zawodowych w świecie dużej zmienności. Drugi referat wygłosił Sławomir Szymczak (IBE), który przedstawił wstępne wyniki części badań nad *Profiłem kompetencyjnym doradcy zawodowego*, zrealizowanych przez zespół w składzie: prof. UAM dr hab. Małgorzata Rosalska, dr Jakub Wierzbicki (Collegium Da Vinci, Poznań) oraz Sławomir Szymczak (IBE). W referacie analizie poddane zostały potrzeby doradców zawodowych w zakresie wzmacniania ich kompetencji metodycznych i diagnostycznych, a także dane dotyczące wybranych

obszarów wiedzy zawodoznawczej. Następne wystąpienie, Tomasza Magnowskiego (Stowarzyszenie Doradców Szkolnych i Zawodowych Rzeczypospolitej Polskiej), zatytułowane *Doradztwo na sterydach – jak połączyć sztuczne z inteligentnym* ukazało możliwości zastosowania technologii w praktyce doradcy oraz problem polegający – jak zauważył jego autor – *na cyfrowym wykluczaniu się z „poszerzonej” rzeczywistości* doradców unikających korzystania z urządzeń elektronicznych. Z kolei dr Dominika Walczak (IBE) i dr Monika Staszewicz (IBE) omówiły założenia i cele doradztwa zawodowego sformułowane w „Zintegrowanej Strategii Umiejętności 2030”, w tym tematy i kierunki działań odnoszące się do funkcjonowania efektywnego doradztwa zawodowego dla różnych grup wiekowych: dzieci, młodzieży i osób dorosłych. Natomiast dr Helena Anna Jędrzejczak (IBE), w wystąpieniu zatytułowanym *Potwierdzenie efektów uczenia się uzyskanych poza edukacją formalną w szkołach wyższych – wyzwanie i szansa dla doradztwa*, wskazała na możliwości potwierdzania efektów uczenia się uzyskanych w drodze edukacji poza formalnej i uczenia się nieformalnego (PEUs) jako realizacji zadania stojącego przed szkołami wyższymi od 2015 roku, a także przybliżyła wyniki badania zrealizowanego na uczelniach prowadzących PEUs oraz wypływające z tych wyników wnioski dla doradztwa zawodowego. Obszar *wyzwań* w doradztwie zawodowym został podsumowany w panelu eksperckim przez dr Annę Wawrzonek (UAM), Wojciecha Stęchłego (SGH w Warszawie) oraz Krzysztofa Świerka (Centralna Komisja Egzaminacyjna / Rada Sektorowa ds. Kompetencji Motoryzacja i Elektromobilność), którzy poszerzyli prezentowane przez prelegentów zagadnienia m.in. o szanse płynące z wdrażania Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji (ZSK).

Podczas drugiego dnia konferencji zostały zaprezentowane kwestie dotyczące doradztwa edukacyjno-zawodowego na różnych etapach edukacji. W tematykę dotyczącą doradztwa w szkołach podstawowych wprowadził uczestników Witold Jakubek (Mazowieckie Samorządowe Centrum Doskonalenia Nauczycieli w Radomiu) prelekcją pt. *Nauczanie techniki w szkole podstawowej, a wybory dalszego kształcenia zawodowego*. W kolejnym wystąpieniu Anna Koziarska (Centrum Wsparcia Rzemiosła, Kształcenia Dualnego i Zawodowego w Koninie) oraz Marzena Szymańska-Grzegorzek (CWRKDiZ w Lesznie) omówiły dylemat dotyczący optymalnego podejścia do doradztwa zawodowego w liceach (rozwijanie decyzyjności vs profilowanie); natomiast Jan Ireneusz Palacz (Zespół Szkół im. Józefa Nójego w Czarnkowie) skupił się na powiązaniu doradztwa zawodowego uprawianego w szkołach zawodowych z szansami płynącymi z wdrażania ZSK, podkreślając autonomię szkoły w zakresie opracowania programów doradztwa. Z zagadnieniem doradztwa akademickiego zapoznała uczestników konferencji prof. UAM dr hab. Małgorzata Rosalska poprzez prezentację pt. *Doradztwo akademickie jako forma wspierania karier edukacyjnych i zawodowych studentów*. Ostatnie wystąpienie dotyczyło roli doradztwa edukacyjno-zawodowego w podnoszeniu umiejętności podstawowych osób dorosłych – Karolina Rożańska (Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji) przedstawiła główne założenia projektu „Szansa – nowe możliwości dla

dorośli”. Uwieńczeniem drugiego dnia obrad był panel ekspercki z udziałem Jerzego Bieleckiego (ekspert IBE), Joanny Marii Odzieniak (Biuro Edukacji Urzędu m.st. Warszawy) oraz dra Mateusza Wilińskiego (Wyższa Szkoła Logistyki).

Ostatni dzień konferencji był poświęcony szeroko rozumianym metodom oraz narzędziom, stosowanym w doradztwie edukacyjno-zawodowym. W pierwszym wystąpieniu dr Joanna Minta, prof. DSW, przedstawiła problematykę „najbardziej podstawowego narzędzia, jakim posługuje się w swej pracy każdy doradca”, czyli rozmowy doradczej (tytuł wystąpienia: *Rozmowa doradcza we współczesnym świecie – cele, konteksty i strategię*). Różnice między profesjonalnymi testami psychologicznymi (wspierającymi diagnozę doradczą) a kwestionariuszami, które nie spełniają kryteriów jakości testów psychologicznych, omówił dr Jakub Wierzbicki (Collegium Da Vinci, Poznań). W kolejnym wystąpieniu Ewa Frołow (IBE) oraz Joanna Biskup (IBE) podzieliły się doświadczeniami z upowszechniania ZSK w środowisku szkolnym, w szczególności na lekcjach prowadzonych przez różnych nauczycieli. Tematykę *Bilansowania kompetencji w perspektywie ZSK* podjął dr Marian Piekarski (Politechnika Krakowska), koncentrując się zwłaszcza na procesie bilansowania kompetencji jako podstawy kwalifikacji rynkowej. Referatem zamykającym trzeci i ostatni dzień konferencji było niezwykle oryginalne spojrzenie na ewaluację poradnictwa zaprezentowane przez dr Annę Bilon (DSW) (*W poszukiwaniu złotego środka, czyli o ewaluacji poradnictwa kariery słów kilka*), która zwróciła uwagę, że: 1) ewaluacja jest podwójnie złożonym procesem, 2) wymaga kompleksowego i świadomego podejścia, 3) do wybranych wskaźników jakości należy dobierać odpowiednie metody badań, 4) szczególnego znaczenia nabiera polityka poradnictwa. Domknięciem poruszanych tego dnia wątków była ożywiona rozmowa na temat metod i narzędzi stosowanych w doradztwie z udziałem Ewy Bodzińskiej-Guzik (Centrum Informacji i Planowania Kariery Zawodowej Kraków), Iwony Gmaj (IBE) oraz Beaty Grzelak (Centrum Rozwoju Doradztwa Zawodowego w Warszawskim Centrum Innowacji Edukacyjno-Społecznych i Szkoleń).

Konferencja została zorganizowana z myślą o doradcach zawodu dla dorosłych, szkolnych doradcach zawodowych, doradcach kariery, nauczycielach, pedagogach, pracownikach resortu oświaty oraz wszystkich innych osobach zainteresowanych tematyką doradztwa edukacyjno-zawodowego. Spotkało się ona z ogromnym zainteresowaniem ze strony uczestników (zarejestrowało się prawie 2000 osób), którzy aktywnie brali udział, będąc na czacie, komentując, zadając pytania, a ponadto dzieląc się informacjami oraz odwołując się do publikacji i stron internetowych, poświęconych poruszonym podczas wystąpień zagadnieniom. Bogaty materiał pokonferencyjny, na który składają się: nagrania wystąpień oraz paneli eksperckich, prezentacje multimedialne, a także specjalnie przygotowane na tę okazję notatki wizualne, ilustrujące poszczególne wystąpienia, dostępny jest na stronie <https://kwalifikacje.edu.pl/nowe-trendy-w-doradztwie-zawodowym/materialy-pokonferencyjne/>.